

TÜRKİYE'DE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE ÇEVRE KİRLİLİĞİNİ ÖNLEMEK AMACIYLA ALINAN TEDBİRLER

Roza YÜCETAŞ*

İklim; rüzgarları, yağışları, basınçları, atmosferi ve katmanlarını çevreleyen doğal bir sistematik bütündür. Yaşamda bir sebepler ve sonuçlar silsilesi vardır. Zincirleme olaylar tmelinde düzenli bir etki-tepki süreci de denebilir. İklim de bu doğal döngü içinde hem etkileyen hem de etkilenen bir unsurdur. İklim; atmosferik ve astronomik, beşerin müdahalesi, sera gazları gibi olayların neticesinde çağların birikimiyle birtakım döngü ve değişimlere uğramıştır. İklimin değişimine sebebiyet verebilecek unsurlardan biri de 18.yüzyılın ikinci yarısında İngiltere'de başlayan beşerî ya da doğal hemen hemen tüm sistemleri etkileyebilecek kapasiteye sahip sanayi devrimidir. İnsan yaşamının ihtiyaçlarını karşılamak ve kolaylaştırmak amacı güden bu tarihi devrim, iklimi başkalaştırdı. Bu bilgilere ek olarak fosil yakıt kullanımı, ağaç tüketimi, tarımsal faaliyetleri de gösterebiliriz. Bu değişim süreç atladığı müddetçe kuraklık, kıtlık, hayvan ve bitki popülasyonlarında yaşamın kısılması ve o canlı türündeki birey sayısının azalmasının daha çok gözlemleneceği tahmin ediliyor.

Bu olaylar devletler ve ülkeler çapında mecburi bir farkındalık yarattı. Bu farkındalık ise insanlığı çeşitli amaçlar ve çalışmalara sürükledi. Bu çalışmalar Türkiye'nin de içinde bulunduğu faaliyetlerdi. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının iklim değişikliği ve uluslararası müzakereler yazısında; küresel ısınmanın ve iklimin değişiminin küresel ölçekte en büyük sorunlar arasında yer aldığını okunabilir. İnsanın doğaya verebileceği zararı en aza indirebilmek adına bazı girişimler yapılmış ve bunların sonucunda 1992 yılında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve 1997 tarihli Kyoto Protokolü imzalanmıştır.

Türkiye'nin sınırları içindeki iklim mücadelesine örnek verilecek olunursa; 7 Haziran 2019 tarihinde resmî gazetede, Selçuk Üniversitesi'nde Tarım ve İklim Değişikliği Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin kurulduğu belirtiliyor. 2 Mayıs 2019 tarihli resmî gazetede Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı; Ulaşımında Enerji Verimliliğinin Artırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar başlığı kapsamında bir yönetmelik yayımlıyor. Bu yönetmeliğin amacı; çevreci yakıt tüketiminin kullanımını teşvik etmek, sera gazı emisyonlarının azaltılmasını ve hava kirliliğini önlemeyi sağlamaktır. Çevre ve Orman Bakanlığının resmî sitesinde yayımlanan iklim ile ilgili yazıda da gıda, su, kuraklık ve insani birçok ihtiyaç için önlemler alınması gerektiğinin kaçınılmaz bir çare olduğu belirtiliyor.

Türkiye'nin iklim değişikliği alanında izleyeceği politikalar, çalışmalar ve alacağı tedbirler için 2004 yılında Çevre ve Orman Bakanlığı'nın başkanlığında; Dışişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Devlet Planlama Müsteşarlığı ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin üst düzey yetkililerinin katılımıyla İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu oluşturulduğu belirtiliyor. 2004 yılında oluşturulan bu kurula 2007 tarihinde Sağlık Bakanlığı, 2008 yılında ise Maliye Bakanlığı dahil edilmiştir ve aynı zamanda bu çalışmaları gerçekleştirmek adına sekiz adet çalışma grubu oluşturulmuştur.

Türkiye'nin bu vahim küresel problemler kapsamında kendi sınırları dahilindeki çabalarına birkaç örnek daha verilecek olunursa; 11.Taraflar Konferansında (COP11) ön plana çıkan enerji verimliliği, CO2 depolama, ormanlaştırma konularının öncelikli konular

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Birinci Sınıf Öğrencisi

olduğunu belirtmiştir. Çevre Bakanlığının bir başka yazısında ise hava kirliliğinin önlenmesi, solunabilir temiz hava için sera gazları emisyonlarının azatılması adına 1986 yılından beri Hava Kalitesini Koruma Yönetmeliği yürürlüktedir. 2003-2008 yılları arasında ise bu durumla ilgili 4 yeni yönetmelik hazırlandığı belirtiliyor. Hava kalitesi ölçüm ağının kurulması da bir başka örnektir. Ayrıca 2005 yılında yenilenebilir enerji kaynaklarını teşvik amacı ile (YEK) kanunu çıkartılmıştır. 2008-2012 yıllarını kapsayacak bir Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberliği Eylem Planı devreye sokulmuştur. Tüm bu resmi çalışmalar dışında sivil çabalar da mevcuttur. Bu durum Türkiye'nin son yıllarda çevre konusunda daha hassas hale geldiğini ortaya koymaktadır.